

Prohlášení Národního lesnického komitétu k vážnému ohrožení Národního parku Šumava

Realita aktuálního poškození lesa loňským suchem a jeho ohrožení kůrovcovými kalamitami v jednotlivých regionech nejen České republiky zařadila dlouze diskutovaný problém péče o lesní ekosystémy v Národním parku Šumava (dále jen NPŠ) znovu do popředí veřejného zájmu. Především jde o způsob managementu v jednotlivých zónách ochrany přírody na jeho území. Zejména poté, co nový ministr RNDr. Libor Ambrozek po svém nástupu na Ministerstvo životního prostředí (dále jen MŽP) zaujal k tomuto problému postoj protikladný stanoviskům a rozhodnutím bývalého vedení ministerstva. To se opíralo o analýzy vědeckých pracovníků, zabývajících se problematikou lesních ekosystémů jako součástí krajiny, tedy na úrovni geobiosystému. Naopak nyní se ze strany vedení MŽP očividně straní názorům ekologických aktivistů, soustředěných zejména kolem občanského hnutí DUHA a některých protagonistů „nerušeného sledování přírodních procesů“ z oblastí základního výzkumu. Zmínění představitelé vědecké fronty však pracují obvykle na zcela jiných úrovních – většinou molekulární či organismové. Charakteristickým jevem je, že nadšení zastánci zatím velmi nedostatečně definované „bezzásahovosti“ jako nejlepší cesty ke vzniku „správného“ národního parku na Šumavě - dosud pozůstávajícího z převážně až výlučně kulturních lesních ekosystémů - nepředložili téměř žádné vědecké či odborné práce k této tématice a zásadně neberou v úvahu početné vědecké a odborné studie touto problematikou se zabývající.

Nový trend – završený radikální změnou vrcholového managementu nejen NPŠ – byl nastoupen navzdory mnohokrát opakovaným upozorněním ze strany nejen lesnické, ale také přírodovědné odborné a vědecké sféry. Ta poukazovala na to, že intenzivně v médiích propagovaný přístup „ponechání přírody přírodě“ povede s vysokou pravděpodobností k uhybnutí rozsáhlých ploch smrkových lesů. A to nejen na území Národního parku Šumava, ale i okolních lesů jak na českém, tak i na rakouském a německém území, což se také stalo. S odvoláním na zásadu předběžné opatrnosti - kterou si zasluhuje jak příroda, tak i kulturní krajina, v níž park není osamělým ostrovem – lze pak s velkou pravděpodobností očekávat výrazné změny procesů v geobiosystému krajiny. Ty mohou záporně ovlivnit krajinné prostředí rozsáhlých území. Je záhadou, proč protagonisté sledování přírodních procesů o těchto rizicích jakoby zásadně neuvažují, ačkoliv k tomu existují celé knihovny literatury z celého světa, počínaje v hloubce 19. století!

Po celou dobu této kauzy jsme se snažili odbornými argumenty zdůvodnit, že cílů v oblasti ochrany přírody na Šumavě lze dosáhnout snáze a šetrněji postupnými kroky – diferencovanými podle stavu a zátěže konkrétních porostů - převážně managementem přírodě blízké a ekologicky oprávněné lesnické péče o antropicky pozměněné a antropogenně stále ovlivňované lesní ekosystémy. Postupným restaurováním jejich původní struktury a přírodních procesů dojde i k postupnému posilování autoregulačních schopností takto relativně stabilizovaných ekosystémů. Po této stabilizaci a oslabení aktuálního i setrvačného působení antropogenních zátěží pak mohou být předmětem ochrany nerozporně jak ekosystémy, tak přírodní procesy v nich. Tyto věcné argumenty - vyjádřené při celé řadě příležitostí a v odborných časopisech i vědeckých publikacích - nebyly nikdy vědecky diskutovány a vyvráceny. Současné vedení MŽP je sice v nejstručnější formě vyslechlo na mnohých setkáních, snad i přečetlo z písemných podkladů, avšak bez hlubší analýzy a důvodně podepřeného stanoviska k tak závažné záležitosti je v rozhodovacím procesu neakceptovalo a nerespektovalo. Nově vyhlášený režim „nezasahování asi na 30 % území do 5 let“ a propojení bývalých prvních zón do větších územních celků s proklamovaným „bezzásahovým“ režimem povede s vysokou pravděpodobností v krátké době k namnožení kůrovce na velkém území. Jeho asanace bude pak možná jen za cenu obětování tisíců hektarů dosud živého lesa a vzniku holin v národních parcích i v jejich okolí.

Argumentace zastánců nového přístupu, že je zdůvodněn zprávou mise IUCN ze září 2002 a stanoviskem WWF, neobstojí. Lze také říci, že v tomto případě jde o účelově manipulované informace. To je možné doložit neprojednáním a tedy ignorováním odborných připomínek k textu zprávy obou delegovaných autorů, která především doporučovala otevřít věcný dialog mezi nositeli různých názorů a varovala před jeho vedením pomocí zkreslených argumentů v mediálních kampaních. Kromě toho nelze závěry mise vydávat za stanovisko organizace IUCN: podle dostupných

informací zpráva nebyla schválena Radou anebo dokonce Generálním shromážděním Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN).

Kauza Šumava se tak stala v pojetí MŽP definitivně věcí politickou, kde odborná argumentace již nemá místo. Proto se s veškerou vážností a odpovědností připojujeme k textu Otevřeného dopisu akademické obce Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně z února 2004, adresovaného ministrovi životního prostředí Liborovi Ambrozkovi a vedení Správy Národního parku Šumava.

Současně naléhavě žádáme pana ministra Libora Ambrozka, aby byly zveřejněny oficiální informace o aktuálním stavu řešení dílčích problémů, vyplývajících z předcházejících jednání různých poradních grémíí MŽP:

- v jakém stavu je vyhodnocení zprávy mise IUCN podle shromážděných připomínek, zpracování stanoviska MŽP a pozvání autorů zprávy ke konzultaci k těmto závěrům podle doporučení Rady NPŠ z dubna 2003¹,
- v jakém stavu je zpracování studie nezávislých odborníků, jehož zadání Ministerstvem životního prostředí pro vědeckou instituci nebo expertní tým pod egidou AV ČR bylo doporučeno na odborném diskusním odpoledni, organizovaném Ústavem ekologie krajiny AV ČR z pověření předsedkyně AV ČR a ministrem životního prostředí v červnu 2003 v Praze²,
- v jakém stavu je dopracování krátkodobé strategie a plánu péče o lesní ekosystémy z hlediska operativních opatření s vyhodnocením variant a rizik jednotlivých opatření zvláště vzhledem k výhledu gradace populací kůrovcovitých ve střední Evropě a k nebezpečí vzniku kůrovcových kalamit v mnoha regionech ČR včetně Šumavy v roce 2004 a v letech následujících³,
- v jakém stavu je dopracování strategie dalšího postupu MŽP v oblasti koncepcí a dlouhodobých cílů péče o VZCHÚ zejména ve vztahu k NP Šumava, vycházející z analýzy dosavadních expertiz a schváleného Plánu péče Národního parku Šumava (Vimperk 2001) s přihlédnutím k doporučením IUCN a k dalším mezinárodním závazkům (např. směrnice Ministerské konference na ochranu lesů pro chráněné a ochranné lesy a ostatní zalesněná území v Evropě – MCPFE, Vídeň 2003)⁴.

Chceme alespoň tímto způsobem upozornit veřejnost na vážné ohrožení lesů Šumavy a zároveň poukázat na zodpovědnost, kterou strůjci nového managementu vzali na svá bedra.

V Praze ke Dni Země 22. dubna 2004

---

¹ Viz: Závěry a doporučení Rady NPŠ z jednání ve Vimperku dne 3. dubna 2003 (Pozn.: Na dopis NLK k závěrům mise IUCN ze září 2002, adresovaný oběma delegátům a dalším představitelům IUCN/WCPA a WWF, dosud nedošla žádná odpověď – s čestnou výjimkou vyjádření Z. Tederka z Polska a I. Vološčuka ze Slovenska a telefonického dotazu někoho z oslovených, adresovaného nám. Míkovi – ústní sdělení).

² Viz: Přepis zvukového záznamu z „Diskusního odpoledne k současným problémům managementu Národního parku Šumava“, které proběhlo v budově AV ČR na Národní třídě v Praze dne 19.6.2003 (Rešerše, vyhodnocení vědeckých a odborných stanovisek spolu s opatřeními státní správy a monitoringu vývoje posledních let – po roce 2000 - podle návrhu ing. Hrušky, doporučené dr. Cudlínem a akceptované nám. Míkem).

³ Viz: Zápis z pracovního jednání k problematice závěrů mise IUCN/WCPA u nám. Mika dne 12.5.2003 a Návrh (z 29.9.2003) „Strategie dalšího postupu MŽP ve věci realizace doporučení, vyplývajících ze závěrů mise IUCN, konané ve dnech 22.-25. září 2002 na Šumavě. Rovněž aktuálně publikované sborníky z aktuálních seminářů na téma „Kůrovec 2004“ (Pozn.: Především ve vztahu k definici pojmů bezzásahovost, jádrové zóny, harmonizace zonací z hlediska ochrany přírody a managementu, revize stávající zonace atd., rozhodných pro realizaci péče při současné personální výměně ve vedení Správy NPŠ).

⁴ Viz: Zápis z jednání ... a Návrh „Strategie ...“ ve výše uvedené poznámce ad 3 (Pozn.: Především z aspektů zavádění NATURY 2000 a novelizace legislativy po vstupu do EU za současného stavu politické vůle v zákonodárných sborech i v exekutivě).